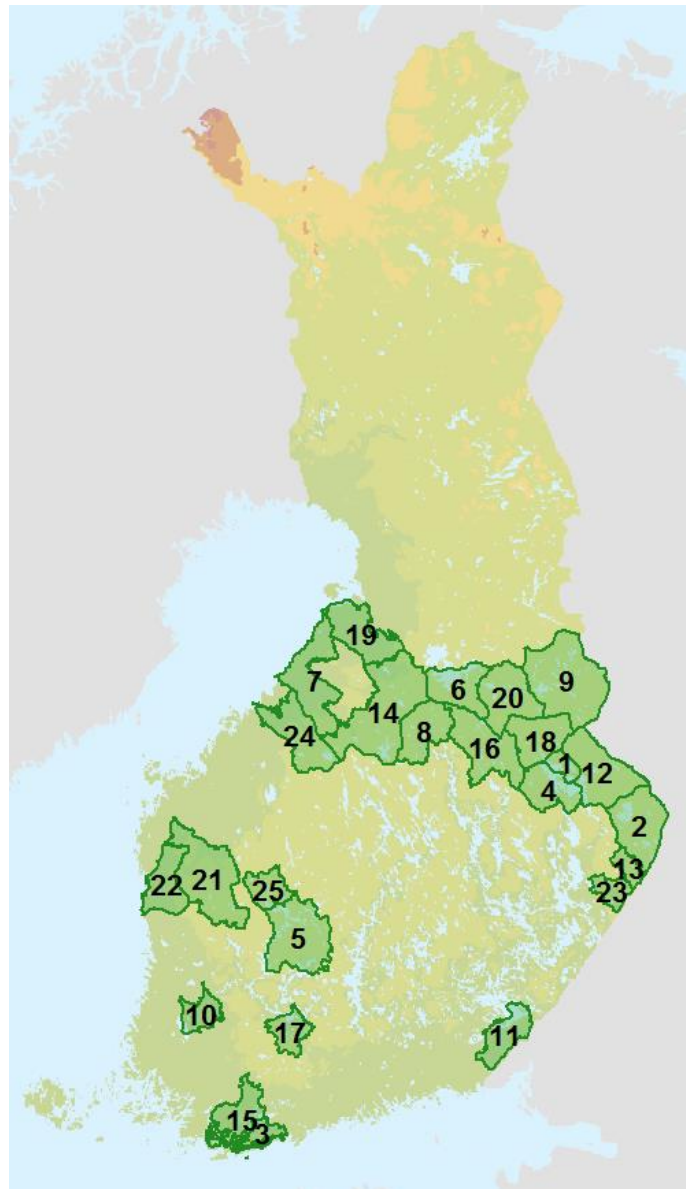

VERKSAMHETSANVISNINGAR FÖR REVIRSAMARBETSGRUPPERNA

Text: Antti Rinne & Mari Lyly
Projektet för utveckling av revirsarbetet
06/2018

Syftet med arbetsgrupperna

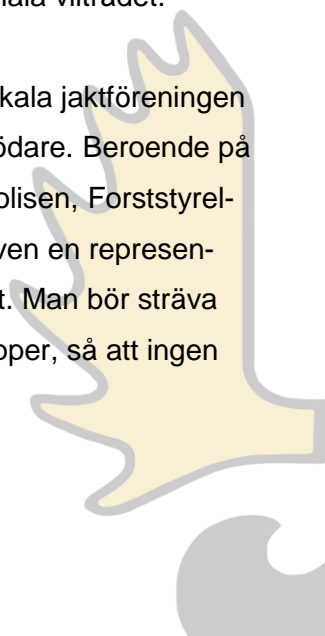
I förvaltningsplanen för vargstammen står följande: ” En central utgångspunkt för den nya revir-specifika förvaltningen av vargstammen är att människor som bor och verkar i reviren borde i större utsträckning än idag delta i planeringen gällande varg.” För detta ändamål har grundats lokala revirsamarbetsgrupper, som jämkar samman olika lokala synpunkter och representerar den lokala befolkningen i vargfrågor.

Revir-samarbetsgrupperna har till uppgift att skapa en övergripande bild av vargsituationen i det egna området och informera invånarna i området samt överväga förutsättningarna och prioriteringarna i anknytning till jakt. En central del av arbetsgruppernas verksamhet är att planera och genomföra åtgärder, med vilka man kan förebygga konflikter och skador orsakade av varg samt främja samexistensen mellan människa och varg. Lika viktigt kan det anses vara att förmedla faktabaserad varginformation till lokalbefolkningen och likaså att förmedla lokalbefolkningens synpunkter till förvaltningen. Därtill diskuterar och planerar gruppen regionala specialfrågor, som till exempel samarbete i gränsområden eller hur skyddet av skogsren och varg ska samordnas. Avsikten är alltså att inte endast fokusera på om det finns behov av jakt på varg, och hur mycket, utan även på andra lokala metoder för skötseln av vargfrågor. Arbetsgrupperna sammanträder årligen en eller flera gånger, för att behandla frågor i anknytning till skötseln av vargstammen och lokala åtgärder.

Arbetsgruppernas uppbyggnad

Behovet av revirsamarbetsgrupper utgår från det vargrevir som har bildats på området och från lokala aktörers vilja att hantera vargfrågor tillsammans med olika intressentgrupper. Arbetsgrupperna byggs i allmänhet upp genom att först ordna ett möte med intressentgrupperna, till vilket de intressentgrupper som eventuellt vill ingå i arbetsgruppen kallas. Efter mötet presenterar intressentgrupperna sina egna representanter till arbetsgruppen, och då gruppens sammansättning har säkerställts fastställs den av ordföranden för det regionala viltrådet.

I arbetsgrupperna verkar i allmänhet representanter från kommunen, den lokala jaktföreningen och naturskyddsföreningen samt representanter för områdets boskapsuppfödare. Beroende på situationen hör till samarbetsgruppen också representanter för den lokala polisen, Forststyrelsen och/eller gränsbevakningen samt byaföreningen. Förutom dessa kan även en representant för det regionala viltrådet eller viltcentralen delta i gruppens verksamhet. Man bör sträva efter att ta med representanter i samma utsträckning från alla intressentgrupper, så att ingen

blir underrepresenterad. Representanterna borde också ha ett brett förtroende inom den intressentgrupp de företräder och i synnerhet förstå även de övriga intressentgruppernas synvinklar.

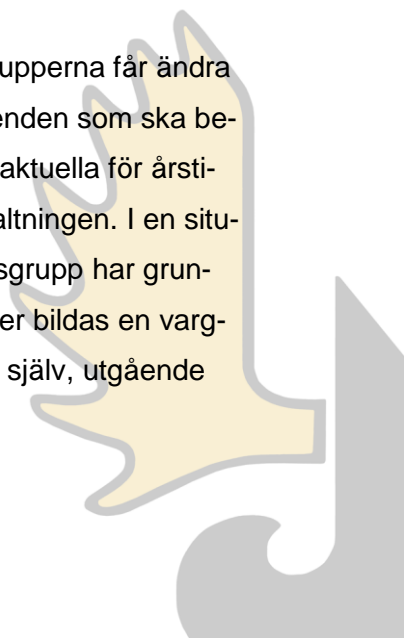
Verksamheten för samarbetsgrupperna för vargrevirområdena startade 2015–2016, och därefter har nya grupper grundats i jämn takt. Målet är att samarbetsgruppernas verksamhet fortsätter tillsvidare och täcker vargens utbredningsområde.

Möten

Till arbetsgrupperna hör i allmänhet personer med mycket olika bakgrund och man är inte alltså om de frågor som diskuteras. Det är väldigt viktigt att man inom arbetsgruppen aktivt strävar efter att upprätthålla en konstruktiv atmosfär och att man på mötena hör alla gruppmedlemmars synvinklar och tankar. Enligt god mötessed får alla medlemmar yttra sig lika mycket och då utlåtanden ges antecknas eventuella avvikande åsikter i mötespromemorian. Arbetsgrupperna uppmanas att diskutera i synnerhet lokala åtgärder, trots att även riksomfattande ärenden i anknytning till stamskötseln diskuteras ibland.

Upprättandet av mötespromemior möjliggör att arbetsgruppens verksamhet och utlåtanden når ut till lokalbefolkningen. Därtill är projektets koordinator och Finlands viltcentrals regionkontor insatta i vilka åtgärder grupperna planerar och genomför, och å andra sidan får de information om eventuella problem i anknytning till gruppens verksamhet. Frågor som har antecknats i promemorian kan man också informera förvaltningen, forskningen och andra aktörer om. Det är viktigt att man lämnar in promemoriorna till koordinatören så fort som möjligt efter mötet, så att hen kan beakta frågor som har kommit fram under tidigare möten vid planeringen av föredragningslistan till följande möte. Mötespromemoriorna är enligt överenskommelse offentliga, varvid de ärenden som har behandlats och beslut som har fattats finns på nätet och är tillgängliga för alla.

Inför mötena skickar projektkoordinatorn färdiga föredragningslistor, som grupperna får ändra fritt enligt sina egna behov. Därtill kan man till viltcentralen ge förslag på ärenden som ska behandlas. Avsikten är att föredragningslistorna ska innehålla punkter som är aktuella för årstiden och samtidigt även meddelanden och nyheter i anknytning till stamförvaltningen. I en situation då det inte förekommer varg på ett område för vilket en revirsarbetsgrupp har grundats, kan gruppen eventuellt pausa den aktiva verksamheten till dess det åter bildas en vargflock på området. Behovet av gruppverksamheten bedöms bäst av gruppen själv, utgående från vargsituationen på området.

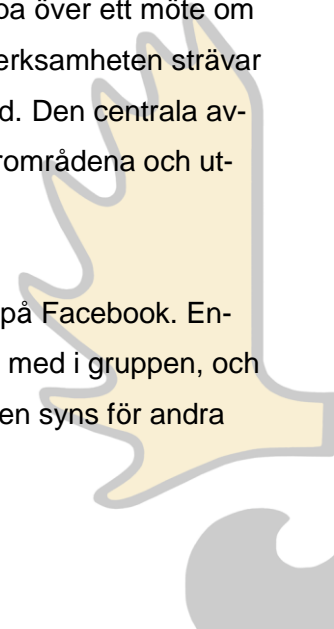
Det är inte alltid meningsfullt eller ens möjligt att sträva efter enhälliga utlåtanden. Istället kan man i utlåtandena beskriva en intensiv diskussion utan enhälligt slutresultat. Till exempel är det inte nödvändigt att i anknytning till vargjakt ge ett ställningstagande till jaktens nödvändighet eller antalet vargar som bör fällas, utan gruppen kan även om den så önskar beskriva vargsituationen och relevanta bakgrundsuppgifter för viltförvaltningen. I synnerhet områdets särdrag bör lyftas fram i utlåtandet. Då man skriver utlåtanden är det viktigt att hålla sig till faktabaserade uppgifter, och det passar inte att i stor utsträckning generalisera åsikter utan motiveringar. Det är skäl att komma ihåg att i utlåtanden i anknytning till jakt är dispensökanden jävig att delta i diskussionen om utlåtande.

Åtgärder

Planering och genomförande av åtgärder är en central del av arbetsgruppernas verksamhet. I det arbetet kan också projektkoordinatorn stödja grupperna genom att erbjuda olika verksamhetsalternativ och tillsammans med gruppen fundera på hurdana åtgärder som med fördel skulle kunna genomföras på det aktuella området. Informationsverksamhet är en bra startpunkt för en ny grupp, men viktig även för gamla grupper, eftersom den gör gruppen känd bland befolkningen i området och gör att lokal information löper bättre i bägge riktningar. Då når också information om eventuella problem och behov bland människorna i området bättre fram. Viltcentralen och projektkoordinatorn kan erbjuda stöd och rådgivning i kommunikationsfrågor. För att undvika missförstånd ska begäranden om åtgärder för att stödja grupperna som riktas till viltcentralen och övrig förvaltning och forskning utformas klart och tydligt i promemoriorna.

För arbetsgruppernas tidsplanering av verksamheten publiceras mötesmaterial (bl.a. föredragningslista med eventuella bilagor). Det ska enligt planerna i fortsättningen förmedlas till grupperna mera regelbundet och förutsebart än tidigare, så att grupperna i förväg har klara tidsramar för när ett möte bör hållas. Gruppen kan dock även bestämma att hoppa över ett möte om det inte finns aktuella frågor att behandla. För att utveckla revirsamarbetsverksamheten strävar Finlands viltcentral efter att årligen ordna utvecklingsdagar runt om i Finland. Den centrala avsikten med evenemangen är att diskutera gruppverksamhetens roll på reviområdena och utbyta utvecklingsidéer.

Som diskussionsforum för revirsamarbetsgrupperna finns en hemlig grupp på Facebook. Endast de som är inbjudna av administratören (Viltcentralen/koordinatorn) tas med i gruppen, och den syns inte för utomstående. Inte heller de diskussioner som förs i gruppen syns för andra

än gruppens medlemmar. Inom gruppen är det enkelt att skicka meddelanden och länkar, starta nya diskussioner och kommentera dem. Viltcentralen lägger upp behövt material och informerar om aktuella frågor i anknytning till revirsarbetsgruppernas verksamhet. Om du ännu inte har gått med i Facebook, kan du enkelt skapa lösenord med din egen e-postadress. Arbetsgrupperna måste försäkra sig om att koordinatören har alla medlemmars e-postadresser, så att alla blir inbjudna till gruppen. E-post kommer även i fortsättningen att vara den främsta kommunikationskanalen mellan revirsarbetsgrupperna och Finlands viltcentral.

Eventuella åtgärder som arbetsgrupperna kan genomföra är följande:

Information

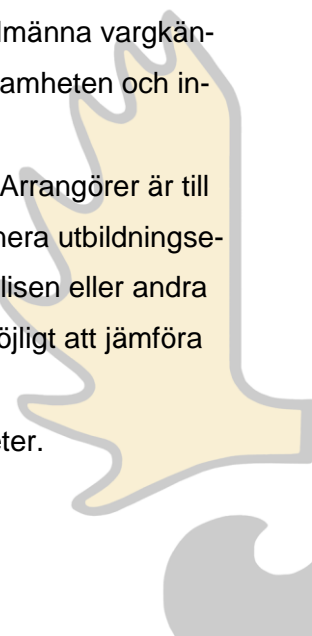
Syftet med ökad information är att minska misstankar om att uppgifter om stora rovdjur inte är korrekta.

- Utöka den lokala informationen om varg. Information till exempel i den lokala tidningen om områdets revirarbetsgrupp och rovdjurskontaktpersoner samt om hur man skickar in uppgifter om observationer. Också information om hur ansökan om skadeersättningar görs.
- Samarbeta med andra aktörer i anknytning till varginformationen.
- Artiklar och reportageserier i den lokala tidningen om den lokala vargsituationen, i en neutral ton, utan värdeladdningar.
- Anvisningar om hur man agerar i situationer med anknytning till varg.
- Information om anmälan av rovdjursolyckor, om ersättningar och hur ansökningar görs.
- Arbetsgruppens medlemmar fungerar som informationsförmedlare till sina egna bakgrundsorganisationer (rättar till missförstånd).
- Från arbetsgruppsmedlemmarnas bakgrundsorganisationer förmedlas information till arbetsgruppen (lyfter fram lokala tankar och problem).

Utbildning

Syftet med utbildningen är att sprida information, kartlägga medborgarnas allmänna vargkännedom, utbilda myndigheter på kommunal nivå samt öka öppenheten i verksamheten och informationsutbytet mellan viltmyndigheter och lokalbefolkningen.

- Ordna varginformations- och utbildningsmöten för lokalbefolkningen. Arrangörer är till exempel jaktvårdsföreningarna eller byaföreningar. Det är bra att planera utbildningsevenemangen i samarbete med Finlands viltcentral, Forststyrelsen, polisen eller andra aktörer (t.ex. expertframföranden). Vid evenemangen är det också möjligt att jämföra och utbyta erfarenheter i fråga om lokala lösningsmodeller.
- Möten med andra arbetsgrupper, utbyte av information och erfarenheter.

- Anvisningar om hur man agerar i situationer med anknytning till varg.

Förebygga skador

Genom att förebygga skador strävar man efter att de skador vargen orsakar lokalt näringsliv och egendom ska kunna minskas eller helt undvikas. Avsikten är att vargens och människans samexistens ska kunna förbättras och fortsätta utan att vargen dödas.

- Kartlägga och avlägsna näringskällor och andra faktorer som lockar till sig varg.
- Uppföra rovdjursstängsel
  - Arbetsgruppen verkar som informationsförmedlare och lokal organisatör.
  - Sträva efter att utveckla flexibla stängsellsystem, som till exempel lättare rovdjursstängsel som är enklare att flytta, i stället för robusta stängsel.
  - Stängsellsystem för olika situationer.
  - Försök med att kombinera stängsel med andra avvärjningsmetoder (ljud, ljus).
  - Finansiellt stöd och arbetskraft för bygge av stängsel (staten, jägare, naturorganisationer)
  - Arbetsgruppen förmedlar information på lokalnivå till viltmyndigheterna om hur resurserna på reviområdet bör allokeras (t.ex. vid bygge av rovdjursstängsel).
- Boskapsvakthundar
  - Testa boskapsvakthundar, utbilda hundägare
- Sprida information om användning av skyddsväst på jakthundar för eventuella varg-attacker.
- Flexibla avlägsnande av problemindivider (individer som orsakar skada) vid problem-situationer.
  - Söka och testa hundar som klarar av och lämpar sig för att följa varg vid kartläggning av och jakt på problemvargar
  - Testa hundarnas reaktion vid möte med varg (rovdjurstest)

Utveckla rovdjursobservationerna

Genom att utveckla observationerna förbättras informationen om vargarnas rörelser, individantal och flockstorlekar. Med dessa metoder minskar också skillnaderna mellan olika aktörers syn på vargstammens storlek.

- Utöka den lokala informationen om varg. Informera till exempel i lokaltidningen om kontaktpersonerna för stora rovdjur och hur man meddelar om observationer av stora rovdjur i området.
  - Det här är viktigt också för att förebygga skador.

- Informera om rollen kontaktpersonerna för stora rovdjur har, varvid även täckningen av observationerna förbättras.
- Betona betydelsen av systemet Tassu och att anmäla observationer.
- Aktivera naturfotograferna att informera om sina observationer.
- Aktivera andra arbetsgemenskaper att anmäla sina observationer.
- Betona betydelsen av kullobservationer.
- Samla in observationer på barmark (bl.a. snöfattiga vintrar).
- Använd DNA-prov vid stamuppskattningar.
- Utveckla insamlandet och användningen av information från viltkameror.

Koordinator för reviområdet (vargmedlare)

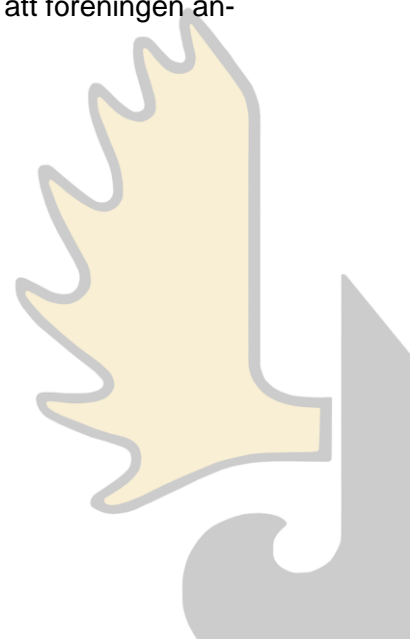
För varje vargreviområde utnämns en frivillig kontaktperson, med stort förtroende i reviområdet, att koncentrera sig på vargfrågor. Hens uppgift är att kontrollera skadefall och rovdjursobservationer. Därtill verkar hen som viltförvaltningens och forskningens kontaktperson till reviområdet, och som reviområdets kontaktperson till polisen, viltcentralens regionkontor och viltforskningen. Därtill informerar och undervisar koordinatorn alla intresserade medborgare i vargfrågor. Ett sådant koncept skulle öka förtroendet mellan aktörerna i reviområdet.

- Arbetsgruppen anlitar en kontaktperson med fokus på vargfrågor i reviområdet.

Förhindra olagligt dödande av varg

För att uppnå en gynnsam skyddsnivå för vargstammen och för att genomföra en systematisk stamskötsel behövs effektiva metoder för att förhindra olagligt dödande av vargar. Genom att förebygga och få ett slut på olagligt dödande av vargar ökas vargens värde som vilt och förbättras bilden av jägare som ärliga aktörer.

- På årsmötena för jaktvårdsföreningarna på vargreviområdena behandlas åtgärder för att förhindra olagligt dödande av varg.
- Jaktföreningarna på reviområdena informerar sina medlemmar, markägarna och lokala föreningar om att olagligt dödande av varg inte accepteras och att föreningen anmäler till myndigheterna vid misstanke om olagligt förfarande.
- Utveckla och intensifiera samarbete:
  - med jaktvårdsföreningarnas jaktövervakare och/eller polisen
  - med andra som rör sig i naturen.
- På lokal nivå skapa en negativ inställning till olagligt förfarande.

Intensifiera samarbetet med viltförvaltningen, viltforskningen eller andra myndigheter

Samarbete med befolkningen i vargrevirområden, med viltförvaltning, viltforskning och myndigheter är en förutsättning för fungerande skötsel av vargstammen, stamuppskattningar och förebyggande av skador.

- Samarbete mellan samarbetsgrupperna
- Samarbete och aktiv kontakt till viltförvaltningen, viltforskningen och övriga myndigheter.
- Utlåtanden och förslag via promemorior.

Länkar till material

Det rekommenderas att de personer som arbetar i revirsarbetsgrupperna sätter sig in i förvaltningen av vargstammen och olika frågor i ämnet. Nedan några länkar till läsvärt material:

Förvaltningsplanen för vargstammen

<https://riista.fi/sv/vilthushallning/viltstammarna/forvaltningsplaner/vargstammen/>

På Finlands viltcentrals webbplats finns information om vargstammen och frågor i anknytning till den. På webbplatsen finns också förvaltningsplanen för vargstammen, som uppdaterades år 2015.

Revirsarbetsgrupperna

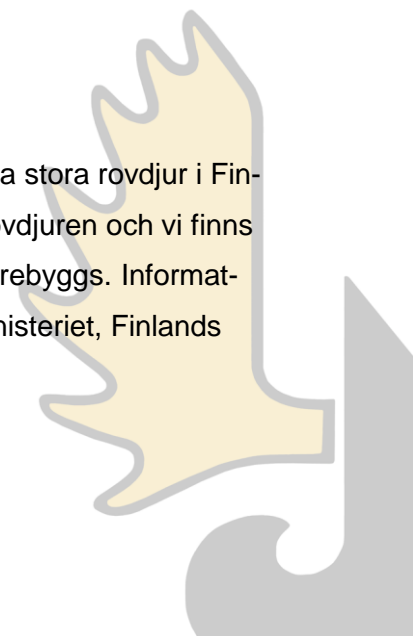
<https://riista.fi/sv/vilthushallning/viltstammarna/verkställande-av-forvaltningsplanerna/vargreviromradenas-samarbetsgrupper/>

På Finlands viltcentrals webbplats finns information om revirsarbetsgruppernas verksamhet. På sidorna finns också kontaktuppgifterna till koordinatören för projektet för utveckling av revirsarbetet, verksamhetsgruppernas mötespromemorior och kontaktuppgifterna till medlemmarna.

Suurpedot.fi – allmän information om stora rovdjur

<http://www.suurpedot.fi/sv/forstasidan.html>

På webbplatsen suurpedot.fi finns täckande och objektiv information om alla stora rovdjur i Finland och frågor i anknytning till ämnet. Till exempel under fliken De stora rovdjuren och vi finns information om bland annat skador orsakade av stora rovdjur och hur de förebyggs. Informationen på sidorna sammanställs av Forststyrelsen, Jord- och skogsbruksministeriet, Finlands viltcentral, Naturresursinstitutet och Miljöministeriet.

Ersättningar för rovdjursskador

<http://www.mavi.fi/sv/stod-och-service/skadeersattningar/Sidor/rovdjursskador.aspx>

På Landsbygdsverkets webbplats finns information om ersättning för skador orsakade av rovdjur, hur man anmäler skador och ansöker om ersättning.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2012/20120503>

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om de verkliga värden som tillämpas vid ersättning för skador på djur.

Rovdjursstängsel

<http://docplayer.fi/31955559-Suomen-riistakeskuksen-petoaita.html>

Föredrag (på finska) av Jörgen Hermansson, viltplanerare i Egentliga Finland, på ett evenemang anordnat i samarbete med projektet SusiAita, med en presentation av det rovdjursstängsel som Finlands viltcentral använder.

Dispensbeslut för jakt på stora rovdjur

<http://suurpetopoikkeusluvut.riista.fi/>

Finlands viltcentrals dispensbeslut för jakt på stora rovdjur.

Rovdjursobservationer

<http://riistahavainnot.fi/suurpedot/havaintokartta?lang=sv>

I tjänsten Riistahavainnot presenteras observationer av björn, varg, lodjur och järv som har anmälts till rovdjurskontaktpersonerna samt uppgifter från DNA-analyser av varg, från reviren för vargar som försetts med gps tidigare år samt lokaliseringssuppgifter för vargar med gps. Därtill finns bakgrundsinformation om forskning i anknytning till stora rovdjur.

Naturresursinstitutet

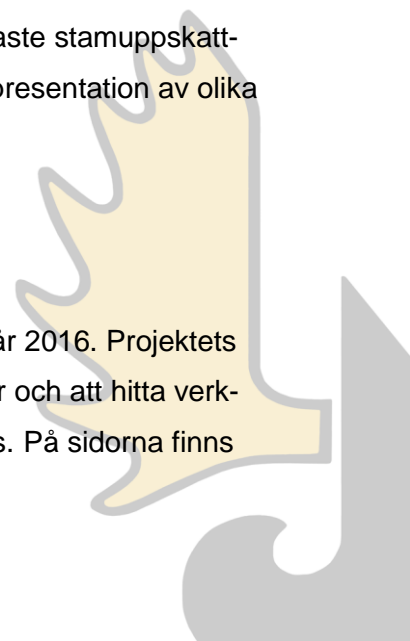
<https://www.luke.fi/sv/om-naturresurser/villebrad-och-jakt/varg/>

Naturresursinstitutets sidor om varg. På sidorna finns bland annat den senaste stamuppskattningen och en beskrivning av metoderna för stamuppskattningen samt en presentation av olika aktörers roll i skötseln av vargfrågor.

Projektet SusiAitas webbplats och material (på finska)

<https://www.sll.fi/varsinais-suomi/toiminta/susiaitahanke>

Projektet SusiAita var ett lokalt samarbetsprojekt i Salo som genomfördes år 2016. Projektets mål var att informera lokalbefolkningen om förebyggande av rovdjursskador och att hitta verksamhetsmodeller för utvecklingen av vargens och människans samexistens. På sidorna finns

rikligt med material om bl.a. projektets evenemang (fliken Tilaisuudet) samt en handbok om skydd av hus- och bruksdjur (fliken Hankkeen tulokset). Även digitala presentationer av evenemangen finns, och för de flesta dessutom en video.

Projektet Petohankes webbplats och material (på finska)

<http://www.petohanke.fi/>

Projektet för effekter, uppföljning och förebyggande av skador i anknytning till stora landrovdjur (Petohanke) var ett samarbetsprojekt i Suomussalmi åren 2011–2014, inom vilket metoder för förebyggande av rovdjursskador utvecklades. Inom projektet testades olika teknologiska tillämpningar och hur de kan användas i synnerhet inom fårskötsel, renskötsel och lokalisering av rovdjursskador. Projektet genomförde också en utredning av effekterna av stora landrovdjur för renskötseln och renskötare i projektområdet. På sidorna finns bl.a. projektets slutrapport och handböcker till exempel om hur man förebygger skador orsakade av rovdjur.

